

۲۰۲۳/۰۷/۱۰

سید عظیم حسینی

درنگی بر مشکلات تجارت خارجی افغانستان از منظر تاریخی قسمت چهاردهم و نهائی

1. راه های حل برای کوتاه مدت

- بنابر مشبوع بودن تجارت وارداتی، جای برای سرمایه گذاری های بیشتر درین عرصه تجارت محدود گردیده است. بناً ایجاب مینماید تا یک برنامه مشترک رهنمود دهنده از جانب دولت و سکتور خصوصی جهت استفاده معقول ازین منابع بوجود آید و سرمایه تجارتی به سوی سرمایه صنعتی توجیه گردد.
- لازم است تا انکشاف صادرات بعنوان یکی از اولویت های درجه اول دولت تثبیت و مشخص گردیده، اراده و تصمیم سیاسی را در اتخاذ و تعمیم تصامیم به همراه داشته باشد. طوریکه بملاحظه میرسد وضع نابسامان موجود در تجارت خارجی افغانستان و به مفهوم دیگر صعود غیرقابل کنترل واردات به سهم خود مانع بزرگی را در برابر صنعتی شدن کشور به وجود آورده و افغانستان را به یک کشور مصرفی مبدل نموده است.
- به منظور بهبود صادرات و توسعه مستمر آن باید برنامه های کوتاه مدت، میان مدت و دراز مدت از جانب کمیته ملی صادرات طرح و به همکاری

سکتور خصوصی ووزارت های سکتوری به منصه اجرا گذاشته شود.سکتورزراعت ومالداری وصنایع دستی درحال حاصرنه تنها مهمترین وعمده ترین بلکه یگانه سکتورهای تأمین منابع وچشمه های صادرات کشورراتشکیل داده وسکتور های صنایع ومعادن سهم ناچیزی در رشد صادرات دارند. بناًایجاب مینماید برنامه های مدون که دارای قید زمانی هم باشد به تمام سکتورها وظایف مشخص داده شود تا هر سکتور در چوکات امکانات جدید وابتکاری پیرامون رشد صادرات، راهکارهای مناسبی را رویدست گیرند.

- کمیته ملی صادرات ایجاد وبائیسست موضوع تعرفه های گمرکی را (که فعلاً در انحصار وزارت مالیه قرار دارد) منحیث یکی ازافزار رشد اقتصاد ملی (نه یک پدیده مجرد تخنیکی و تحصیل عواید مقطعی) بطور دایمی مورد تجدید نظر قرار داده وبا در نظر داشت اینکه افغانستان بعد از شمولیت خویش به سازمان جهانی تجارت الی پانزده سال دیگر میتواند به هر نحوی که منافع ملی کشور ایجاب نماید در تنظیم تعرفه ها اقدام کند، در مورد رشد صنایع برنامه دقیقی را رویدست گیرد، زیرا پس از آن نخواهد توانست منحیث عضو سازمان جهانی تجارت سیاست های حمایتی از صنایع ملی را عملی سازد که در آن صورت افغانستان به مشکلات وچالشهای بزرگی در جهت هموار نمودن بستر مناسب رشد صنعت در کشور مواجه خواهد شد ومنحیث یک کشور مصرفی باقی خواهدماند.

- تجدید نظر در قانون سرمایه گذاری افغانستان؛

- طرح وتطبیق استراتیژی ملی صادرات؛

- ایجاد کوپراتیف های جدید و تقویت کوپراتیف های موجود زراعتی در سراسر کشور، ایجاد کوپراتیف های زراعتی- صنعتی بمنظور تولید با کیفیت بهتر، ارتقای سطح تولیدات زراعتی و پروسس باکیفیت فرآورده های زراعتی برای صادرات؛ و حمایت از مؤلدين و زارعين افغانستان؛
- قطع دست های مرئی و غیر مرئی اجیران و دلالان پاکستانی از پیش خرید محصولات زراعتی و تولیدات صنایع دستی بخصوص قالین افغانی و محصولات زراعتی از کشور؛
- احیای مجدد (به صورت حتمی) بانكهای صنعتی و زراعتی، تهیه و بدسترس گذاشتن قرضه های مناسب (تکانه نازل) صنعتی و زراعتی برای متشبهین و دهاقین و کوپراتیف ها؛

2. راه های حل برای میان مدت و دراز مدت.

✦ از آنجائیکه افغانستان دارای پتانسیل بالقوه رشد و انکشاف در تمام سکتورهای اقتصادی میباشد و سکتور خصوصی افغانستان در سرمایه گذاری های زیر بنائی از قبیل استخراج معادن بزرگ، احداث بند های بزرگ تولید برق، بند وانهار متوسط و کوچک، احداث خطوط آهن، احداث شاهراه های بزرگ ترانزیتی به استندرد جهانی و غیره که بهره دهی و مثمریت اقتصادی آن بعد از اكمال پروژه ها آغاز میگردد و نسبتاً زمان گیر هم است، با وجود امکانات وسیع علاقمندی جدی از خود نشان نمیدهند، بناً دولت ناگذیر است جهت ایجاد تحرک اقتصادی دست بکار شده با ایجاد شرایط خاص (منجمله تاسیس شرکت های بزرگ سهامی سراسری ملی

راز طریق فروش اسهام «به نحوه نظام مالی احداث کانال سونز در مصر ویا کانال پانامه در کشور پانامه» که هر شهر وند افغان هر گاه بخواهد، بتواند سهامدار آن باشد) زمینه همکاری سکتور خصوصی و سایر شهروندان را در سهمگیری وسیع و همه جانبه درین پروژه ها تحت پروگرام همکاری دولت و سکتور خصوصی (Public Privat Partnership) آماده و تطبیق نماید.

✦ میکانیزه ساختن زراعت؛

✦ احداث سیستم های آبیاری در سراسر کشور؛

✦ ایجاد صنایع زراعتی بمنظور پروسس فرآورده های زراعتی و تهیه محصولات جدید و با کیفیت (با حفظ کیفیت طبیعی) برای صادرات؛

✦ جذب سرمایه گذاری هادر راستای تبدیل اقلام و مواد خام صادراتی به مواد پخته با کیفیت بلند و قابل صادرات با تکمیل زنجیره ارزش در داخل کشور؛

✦ فراهم آوری زمینه های بیشتر و تسهیلات هر چه فزونتر تجارتي چه از جانب دولت و چه از طرف سکتور خصوصی بویژه در ایجاد سردخانه های عصری در مناطق تولیدات زراعتی در سراسر ولایات،

✦ تعمیم پروسس و بسته بندی امتعه صادراتی به استندرد اروپا و امریکا در تمام مناطق افغانستان؛

✦ محو و پاکاهش هر چه بیشتر بئرو کراسی در پروسه صادرات؛

✦ تجدید نظر در محصول گمرکی در راستای حمایت از صنایع نوپا؛

✦ طرح، ترتیب و تنفیذ استندردهای ملی اقلام صادراتی درمطابقت با استندردهای منطقه‌ئی، اروپائی و امریکا؛

✦ بسترسازی و تشویق هرچه بیشتر توسعه کشت زعفران و پنبه در کشور منحیث محصولات باارزش و بدیل کشت کوکنار؛

✦ دستیابی هرچه بیشتر به ترانسپورت بحری از طریق چاه بهار و کاهش قیمت تمام شد ترانسپورت؛

✦ تجدید نظر و کاهش قیمت فروش برق و آب (طور عادلانه) به سکتور صنعت؛

✦ ایجادزونها(مناطق) اقتصادی و مراکزپروسس، بسته بندی و آماده سازی اقلام صادراتی؛

✦ تقویت و حمایت از موسسات کوچک و متوسط (SMEs)

✦ بسترسازی بنیادی و وسیع جهت جذب سرمایه گذاری ها داخلی و خارجی جهت انکشاف سکتور های زراعت، معادن و صنایع بصورت متوازن در تمام ولایات؛

✦ تدوین و تعمیم طرح های جدید اقتصادی جهت انکشاف سکتور های مختلف تولیدی اعم از زراعت، صنعت، معادن ؛

✦ اتخاذ تدابیر همه جانبه در جهت تقویت و باوری هرچه بیشتر صنعت توریسم از طریق طرح راهبردی و تغییر کلی در ساختار اداری بخش توریسم در

کشور و ایجاد وزارت توریسم.

✦ احداث و اعمار بندها و آنهار (منحیث یک هدف استراتژییک) بمنظور تقویت سکتور انرژی برق و تامین انرژی برای تاسیسات صنعتی به قیمت ارزان و تشویقی؛

✦ ایجاد زمینه ها و شرایط سهل درچوکات قوانین مربوط جهت جذب سرمایه گذاری های خارجی؛

✦ احداث تدریجی خط آهن سراسری و شریک ساختن سکتور خصوصی کشور درین پروژه ملی که آینده ای بسیار خوبی رادرقبال دارد؛ و

✦ استخراج معادن با غنی سازی و تغییر فزیکتی آن در داخل کشور؛

✦ ایجاد صنایع متوسط و بزرگ برمبنای استخراج و تصفیه نفت و گاز و معادن آهن حاجی گک، مس عینک و سایر معادن و منابع طبیعی کشورمانند طلا، نقره، یورانیم، لیتیوم، ذغال سنگ، سنگهای قیمتی و غیره نیز به شکل رسمی وقانونی

✦ جلوگیری از مافیائی شدن این سکتورها و اقتصاد کشور درکل.

با بکارگیری منابع دست ناخورده افغانستان بصورت هدفمند و برمبنای برنامه های علمی و عملی، به یقین منابع و چشمه های تامین صادرات رنگ و بوی تازه خواهد یافت، دوران تجارت خارجی افغانستان با تغییرات عمده و مثبت متحول گردیده و باتعمیل و تطبیق تدابیر فوق، صادرات کشور از حالت عنعنوی

برآمده و به انکشاف هدفمند گام خواهد گذاشت و در نهایت با افزایش کالا های جدید صادراتی و تعویض اقلام وارداتی کسربیلانس تجارت کشور تحت کنترل قرار خواهد گرفت. با سازماندهی و ایجاد چنین راهکار هدفمند فرصت های کاری و اشتغال زائی در سراسر کشور بوجود آمده و ضریب فقر در کشور کاهش خواهد یافت و پول افغانی بدون عرضه صد ها ملیون دالر به منظور حفظ ارزش آن از طریق دافعانستان بانک، از ثبات لازم برخوردار خواهد شد. برآورده شدن این هدف سترگ و ملی صرف در چوکات همکاری عامه (دولتی) و سکتور خصوصی (PPP) و سهم هر چه بیشتر، مؤثر و پیشتاز سکتور خصوصی در انکشاف اقتصادی و مدیریت سالم با استفاده از نوآوری های علم و تخنیک و تغییرات بنیادی که در تمام این ساحات بوقوع پیوسته، مضمراست. ختم